

”Fria från tryckande band” ELFVINGGÅRDEN – ett boende för självständiga kvinnor

I vacker parkmark, på höjden ovanför tvärbanans hållplats **Alviks Strand** i **Bromma**, ligger tio huskroppar sammanbundna av glasgångar. Byggnaderna är kulturhistoriskt mycket värdefulla och har placerats i högsta skyddsklass; de är blåmarkerade i stadsplanen. Husen inrymmer Sveriges äldsta i bruk varande kollektivhus, **Elfvinggården**, som ägs och drivs av **Systrarna Elfving Stiftelse**.

Huvudentré Lyckovägen 9, Bromma
Foto: Michael Johansson

Ett testamente, upprättat av Gunborg Elfving 1918, är grunden för Stiftelsens stadgar och arbete. ”Stiftelsens ändamål är att anordna och åt mindre bemedlade, bildade kvinnor, som en väsentlig del af sitt lif bott i Stockholm mot billig hyra uthyra goda bostäder om ett eller två rum för varje hyresgäst med afskildt utrymme för gaskök eller liknande anordning jämte skafferihyllor ---” Vidare står det att mathållning bör anordnas och att kvinnorna ska kunna leva ”fria från tryckande band”.

Det vi vet om Systrarna idag har forskats fram av undertecknad, mycket återstår dock att ta reda på. Ingeborg (1833 – 1902) och Gunborg (1850 – 1921) föddes i Växjö som döttrar till lagmannen och häradshövdingen Anders Elfving och hans hustru Carolina. De bodde under större delen av livet tillsammans i Stockholm och tillhörde den skildrade borgarklassen. De var bl a med vid starten av och hade uppdrag inom Fredrika Bremerförbundet. De engagerade sig i Svenska Likbränningsföreningen, där även Alfred Nobel var medlem. Systrarna var stora donatorer till Nordiska museet/Skansen och arbetade troligen som volontärer hos grundaren Artur Hazelius. Ingeborg

var en av Sveriges första kvinnliga bankkassörer och Gunborg bedrev undervisning i hemmet. De umgicks i Stockholms borgerliga kretsar och ville med donationen ge möjlighet för sina gelikar att skapa sig självständiga liv utan manligt förmyndarskap. Begreppet Elfvinggården innefattar två delar, vilka kommer att visa sig i arkivbildningen, där respektive aktör skapar egna samlingar:

- Systrarna Elfving Stiftelse, som är ägare och ansvarar för fastigheten i enlighet med donatorns testamente.
- Hyresgästerna, vars liv och aktiviteter skapar innehållet i bogemenskapen.

1940 stod Elfvinggården inflyttningsklar med nio huskroppar. Den tionde tillkom 2014. Idag bor här 288 kvinnor. Lägenheterna är relativt små och kompenseras av stora gemensamma utrymmen som t ex matsal och kollektivhuskök, salong, foajé för samvaro och utställningar, lokaler för hantverk och konstnärligt skapande, gästlägenheter och en andrahandsaffär. Det råder ingen arbetsplikt, men hyresgästerna förväntas vara intresserade av gemenskap. Alla boende är med i Intresseföreningen, som med sin demokratiskt valda styrelse samordnar de olika aktiviteter som

förekommer. Många av kvinnorna har förmågor och erfarenheter, som de gärna delar med sig av. Det står var och en fritt att initiera och ansvara för en grupp. Idag finns hemsidan www.elfvinggarden.com för information och kommunikation.

Under Elfvinggårdens drygt 75-åriga existens har många aktiviteter ägt rum; några var dagsaktuella, andra har bestått genom åren. Målet är nu att samla ihop och ordna alla dessa skärvor av liv och händelser till en helhetsbild med syftet att lyfta fram ett stycke kvinnohistoria.

Vi har en skattkammare, ett litet rum fyllt av osorterade papper och fotografier. Tillsammans med de boendes berättelser vill vi skapa struktur och göra materialet tillgänglig hos FSL – ett spännande arbete ska ta sin början!

Bromma i november 2016
Kerstin Cunelius
Fil kand, kulturhistoriker
Styrelseledamot i
Systrarna Elfving Stiftelse